Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002950

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 14-07-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жидик Ірина Анатоліївна
2. Iryna A. Zhydyk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8438-9708

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 28-08-2025

Спеціальність за освітою: Економіка підприємства

Місце роботи здобувача: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10486

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.71.63

Тема дисертації:

1. Еколого-економічні аспекти трансформації енергозабезпечення України
2. Ecological and Economic Dimensions of Ukraine's Energy Supply Transformation

Реферат:

1. Дисертаційну роботу присвячено розробленню теоретико-методологічних засад та науково-практичних рекомендацій щодо формування інституційних, регуляторних і фіскальних інструментів стимулювання еколого-економічної трансформації енергозабезпечення України в умовах сталого розвитку. Об'єктом дослідження є процеси управління енергозабезпеченням у контексті трансформацій, а предметом – наукові підходи до формування інструментів управління. У першому розділі систематизовано детермінанти трансформації енергозабезпечення на основі сучасної парадигми природокористування, що враховує етапи енергетичних переходів, періодизацію розвитку енергетичного комплексу, взаємозв’язок економічних, соціальних та екологічних чинників. Запропоновано типізацію суспільного розвитку за критеріями енергоспоживання, що дозволило сформувати стратегічні орієнтири для енергетичної політики України. Удосконалено семантичну модель енергозабезпечення регіону, яка розкриває зв’язки між механізмами

управління, технологічними параметрами виробництва та регіональним попитом. Обґрунтовано інтеграцію екологічних вимог у систему управління, що підвищує адаптивність енергетичних систем до зовнішніх викликів. У другому розділі досліджено глобальні тенденції в енергетиці, цілі Паризької угоди та кращі міжнародні практики щодо підтримки відновлюваної енергетики й децентралізованих систем. Проведено компаративний аналіз досвіду країн щодо запровадження фінансових стимулів «зеленої» енергетики. Оцінено можливості адаптації цих підходів в Україні з урахуванням інституційних і інфраструктурних обмежень. Виокремлено чинники успішної енергетичної трансформації, зокрема стабільність політики, прозорість регулювання та сприятливий інвестиційний клімат. У третьому розділі запропоновано науково-методичні підходи до реформування фіскальної політики. Обґрунтовано доцільність перенесення податкового навантаження з продуктивної діяльності на екологічно шкідливу, розширення застосування екологічного податку та впровадження системної моделі переходу до екологічного оподаткування. Запропоновано податкові пільги та кредити для інвесторів у відновлювану енергетику, механізми державної підтримки модернізації інфраструктури та стимулювання енергоефективних проєктів. Окрему увагу приділено обґрунтуванню економічної доцільності використання фотоелектричних систем, що забезпечують зменшення витрат на електроенергію та викидів парникових газів. Визначено напрями стимулювання інвестицій у такі системи: спрощення процедур підключення, доступ до кредитів, державні гарантії. Запропоновано програму ефективного використання місцевих енергоресурсів у регіональній теплоенергетиці з використанням торфу, біомаси тощо, що передбачає модернізацію мереж і впровадження енергоефективних технологій. У роботі також проведено оцінку екологічного сліду України в контексті досягнення Цілей сталого розвитку. Проведено кластеризацію країн за показниками екологічної ефективності, що дозволило визначити потенційні напрями адаптації успішних практик до національних умов. Здійснено аналіз структури податкових надходжень в енергетиці, виявлено залежність бюджету від традиційних джерел енергії та обґрунтовано необхідність поступового підвищення ставок екоподатку для зменшення частки вугільної генерації. Практична значущість роботи полягає у формуванні рекомендацій для органів влади, енергетичних підприємств та інвесторів щодо створення стимулювального середовища трансформації енергозабезпечення. Запропоновані підходи можуть бути використані для вдосконалення нормативно-правової бази та розробки регіональних програм розвитку відновлюваної енергетики. Дисертація поєднує аналіз глобальних і національних тенденцій, систематизацію чинників трансформації енергетики, розробку науково обґрунтованих методичних рішень у сфері фіскального регулювання. Її результати мають наукову новизну й практичну цінність, а їх впровадження сприятиме підвищенню енергетичної безпеки України, досягненню цілей сталого розвитку та інтеграції у європейський простір.

2. The dissertation focuses on developing theoretical and methodological foundations and practical recommendations for forming institutional, regulatory, and fiscal instruments to stimulate the eco-economic transformation of Ukraine's energy supply within the framework of sustainable development and energy security. The research object is the management processes of energy supply in the context of eco-economic transformation, while the subject encompasses approaches to designing instruments for managing these processes. The first chapter systematizes key determinants of energy supply transformation based on the modern paradigm of nature management, incorporating the stages of energy transitions, historical development of energy systems, and the interaction of economic, social, and environmental factors. A typology of societal development by energy use is proposed, identifying four stages of transition and strategic priorities for Ukraine's energy policy. The integration of environmental objectives into energy governance is substantiated. An improved semantic model of regional energy supply reveals structural links between management mechanisms, production parameters, and regional energy demand, enhancing the adaptability of energy systems and integration within the national sustainable development strategy. The second chapter examines global energy trends in light of the Paris Agreement and global challenges. A comparative analysis of selected countries identifies effective mechanisms for supporting renewable energy, developing decentralized systems, and introducing green financial incentives. The feasibility of applying these approaches in Ukraine is assessed, considering institutional and infrastructural limitations. Stability in policy, regulatory transparency, and a favorable investment climate are highlighted as key

success factors. Best practices in energy governance are outlined, including support tools for decentralized energy and instruments for improving sectoral investment appeal. The third chapter presents approaches to enhancing fiscal policy in the energy sector. Key directions include shifting the tax burden from productive to environmentally harmful activities and expanding the use of environmental taxes to influence the energy mix and reduce carbon dependency. A systemic model of transition to ecological taxation is developed, integrating fiscal, environmental, and energy mechanisms. Tax incentives for renewable energy investors, energy efficiency credits, and support mechanisms for infrastructure modernization are proposed. The dissertation also justifies the use of photovoltaic installations as an alternative energy source. Calculations confirm the cost-effectiveness of solar energy in reducing electricity expenses and emissions. Investment stimulation measures include simplified grid connection, better financing conditions, and state guarantees. A model program is proposed for managing local energy resources in regional heat supply using peat, biomass, and other alternatives, involving stepwise network modernization and energy efficiency improvements. The ecological footprint is assessed in the context of the Sustainable Development Goals, identifying Ukraine's position relative to other countries. Clustering based on footprint and SDG indices reveals comparable state groups and provides a foundation for adapting successful practices to Ukrainian energy policy. The effectiveness of transformation efforts is found to depend on institutional capacity for implementing fiscal and regulatory reforms. Tax revenue structure in the energy sector is analyzed, revealing dependence on fossil sources. Gradual increases in environmental tax rates are justified to shift the energy balance and reduce coal use. Tax incentives must be coupled with financial support for innovation. Environmental taxation is proposed as a core element of a broader fiscal toolkit for supporting energy transformation. The research results can inform energy policy strategies, energy planning, fiscal reforms, and investment promotion in renewables. Practical recommendations are addressed to public authorities, local governments, energy enterprises, and investors to foster an enabling environment for energy transformation. The proposed approaches support improvements to the legal framework and regional energy programs, as well as monitoring fiscal effectiveness in the sector. The dissertation integrates global and national trend analysis, systematization of transformation factors, methodological development, and policy proposals. Its findings are marked by scientific novelty and practical value, contributing to Ukraine's energy security, sustainable development, and European integration.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Ковшун Н. Е. Інвестиційне забезпечення трансформації промислового розвитку регіону на основі використання місцевих природних ресурсів / Н. Е. Ковшун, І. А. Жидик // Фінансово-економічна політика в контексті інноваційного розвитку України: монографія: Частина 2. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. С. 140–152.
- Ковшун Н. Е., Мощич С. З., Жидик І. А. Екологічна регламентація проектів енергетичної галузі. Фінансово-економічна політика в контексті інноваційного розвитку України: колективна монографія /За заг. ред. Мельника Л.В. Частина 3. Київ: Кондор, 2022. С. 209–229.
- Kovshun N., Radko A., Moshchych S., Syrotynska A., Zhydyk I. Information support of nature management and environmental protection in Ukraine. In IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. 2021. Vol. 915, No. 1, 012031. DOI: 10.1088/1755-1315/915/1/012031.

- Olczak P., Matuszewska D., Lishchenko A., Zhydyk I., Koval V., Iermakova O. The economic efficiency of photovoltaic energy for energy prosumers. Polityka energetyczna. 2022. Vol. 25(4), P. 95–114. DOI: 10.33223/epj/155095.
- Kovshun N., Doroshenko O., Zhydyk I., Nalyvaiko N., Vashai Y., Skakovska S. Global measurement of ecological footprint in the context of sustainable development. In IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. 2023. Vol. 1269, No. 1, 012032. DOI: 10.1088/1755-1315/1269/1/012032.
- Ковшун Н. Е., П'ятка Н.С., Жидик І. А. Ефективність екологічного інвестування в Україні. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економічні науки. 2021. Вип. (3(95)). С. 30–42. DOI: https://doi.org/10.31713/ve320214
- Жидик І. Формування та функціонування світового енергетичного ринку: економічні перспективи. Економічний часопис Волинського національного університету ім. Лесі Українки. 2024. Вип. 2(38). С. 6–12. DOI: https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-02-6-121
- Жидик І. Чинники розвитку світової енергетики. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». 2024. № 39. С. 73–78.
- Жидик І. А. Динамічні та структурні зрушення у виробництві електроенергії в Україні. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економічні науки. 2024. Вип. 1(105). С. 82–91. DOI: https://doi.org/10.31713/ve120248
- Жидик І. Системний підхід до енергозабезпечення регіону. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». 2024. № 43. С. 166–169. DOI: https://doi.org/10.36074/grail-of-science.06.09.2024.018
- Жидик І. А. Підвищення рівня енергетичної безпеки на основі оцінювання потенціалу місцевих природних ресурсів. Актуальні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління в умовах цифрової трансформації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 7 квітня 2022 року. Рівне : НУВГП, 2022. С. 17–19.
- Жидик І. А. Роль системи екологічного оподаткування в забезпеченні сталого розвитку економіки України. Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції: збірник матеріалів XI Міжнародної науково-практичної конференції 12 травня 2022 р. Рівне : НУВГП, 2022. С. 268–269.
- Zhydyk I. A. Implementation of smart management mechanisms in the energy sector. Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 15 груд. 2022 р., Луцьк: ЛНТУ, 2022. 476 с. С. 451–452.
- Zhydyk I. A. Evolution of theoretical and methodological views on the concept of sustainable development. 5nd International Scientific and Technical Internet Conference «Innovative development of resource-saving technologies and sustainable use of natural resources». Book of Abstracts. Petroșani, Romania: UNIVERSITAS Publishing, 2022. P. 253–255.
- Жидик І. А., Ковшун Н. Е. Екологічний податок у системі фіскального регулювання природокористування. Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції : збірник матеріалів XII Міжнародної науково-практичної конференції 25 травня 2023 р. Рівне : НУВГП, 2023. С. 279–280.
- Жидик І. А. Екологічний аудит природних ресурсів: ключові засади організації. Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів і здобувачів вищої освіти, 11–12 травня 2023 року. Рівне : НУВГП, 2023. С. 214–217.
- Жидик І. А. Вплив війни на сучасний стан енергосистеми України. Детермінанти соціально-економічного відновлення держави, регіонів та суб'єктів господарювання : зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції 10 листопада 2023 р. Рівне : НУВГП, 2023. С. 59–61.
- Жидик І. А. Системний підхід до формування регіональної енергетичної політики. Пріоритети розвитку національної економіки і умовах євроінтеграції України: збірник наукових праць за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2024. С. 33–35.

- Zhydyk I.A. Diagnosis of the energy sector: global experience and domestic realities. Sustainable Development: Modern Theories and Best Practices: Materials of the Monthly International Scientific and Practical Conference (February 29 - March 1, 2024) / Gen. Edit. Jacek Binda, Tetiana Kosareva, Tallinn: Teadmus OÜ, 2024 С. 8–30.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення стану навколишнього середовища; економія енергоресурсів

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U111063 0120U105019 0121U107606

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковшун Наталія Едуардівна
2. Nataliya E. Kovshun

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0573-2932

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Завербний Андрій Степанович
2. Andrii S. Zaverbnyi

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7307-536X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Микитенко Вікторія Володимирівна
2. Viktoriia V. Mykytenko

Кваліфікація: д.е.н., с.н.с., 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8212-9777

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 26297291

Місцезнаходження: бульвар Т. Шевченка, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савіна Наталія Борисівна
2. Nataliia B. Savina

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8339-1219

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Костриченко Валентина Михайлівна

2. Valentyna M. Kostrychenko

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4210-6105

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Павелко Ольга Віталіївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Павелко Ольга Віталіївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Бондарєва Тетяна Григорівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна